

การปกครองและการบริหารเมืองในประเทศไทย กรณีศึกษาเมืองอุบลราชธานี

ปฐวิ โชติอนันต์*

(วันรับบทความ: 22 พฤศจิกายน 2562/ วันแก้ไขบทความ: 26 พฤษภาคม 2563/ วันตอบรับบทความ: 22 มิถุนายน 2563)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ต้องการศึกษา ผลกระทบจากการปกครองและการบริหารจัดการเมืองของประเทศไทยซึ่งมี โครงสร้างที่รวมศูนย์อำนาจและการกระจายอำนาจล่าช้าที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงและลักษณะของเมืองอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า รัฐให้ความสำคัญในเรื่องมั่นคงของรัฐและการพัฒนาเศรษฐกิจมากกว่าการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนภายในเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองและการบริหารจัดการเมืองส่งผลให้มี การจัดสรรทรัพยากรกระจุกตัวอยู่ภายในเมือง ทำให้เมืองอุบลราชธานีกลายเป็นเมืองโตเดี่ยวและศูนย์รวมในด้านต่าง ๆ ของจังหวัด มากกว่านั้น การพัฒนาของเมืองไม่สอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่ สร้างเหลื่อมล้ำในการพัฒนาเมืองในระดับจังหวัด และสร้างปัญหาให้กับผู้ที่อยู่ในเมือง

คำสำคัญ: การปกครองและการบริหารจัดการเมือง/ รัฐรวมศูนย์อำนาจ/ รัฐกระจายอำนาจล่าช้า/ เมืองอุบลราชธานี

* อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

E-mail: pataweechotanan@gmail.com

Urban Government and Governance in Thailand case of Ubon Ratchatani City

Patawee Chotanan^{*}

(Received Date: November 22, 2019, Revised Date: May 26, 2020, Accepted Date: June 22, 2020)

Abstract

This study aims to figure out the impacts of urban government and governance in Thailand, a highly centralized state and a late decentralized state, on Ubon Ratchatani City. The study finds that urban governance in Ubon Ratchatani City has largely been controlled by the Thai state. Up to now, the state has paid more attention to state security and economic development than on people participation in urban governance. As a result, most resources have been allocated in Ubon Ratchatani City, which makes the city become a primate city and a centralized city. Moreover urban development does not correspond with urban resident's needs and wants, resulting in greater inequality at the provincial and city level.

Keywords: Urban Government and Governance/ Highly Centralized State and a Late Decentralized/ State Ubon Ratchatani City

^{*} Lecturer of the Faculty of Political Science, Ubon Ratchatani University
E-mail: pataweechotanan@gmail.com

บทนำ

ก่อนที่มีการเกิดขึ้นของเมือง มนุษย์ต่างอยู่อาศัยตามธรรมชาติ ต่างคนแยกกันอยู่ด้วยสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและความต้องการเอาตัวรอดของมนุษย์ในการสืบเผ่าพันธุ์ เขาเหล่านั้นจำเป็นต้องมีการรวมกลุ่มกัน จากกลุ่มที่เล็กที่สุดคือ ครอบครัว หลายครอบครัวกลายมาเป็นหมู่บ้าน จนกระทั่งกลายมาเป็นเมือง การที่คนจำนวนมากอาศัยอยู่ร่วมกันภายในเมืองส่งผลให้มนุษย์ต้องมีการพัฒนาระบบการปกครองขึ้นเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของเมืองนั้น (Yuval Noah Harari, 2014) ดังนั้นชีวิตของมนุษย์กับเมืองจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังเช่น คำกล่าวของ อริสโตเติล ที่กล่าวว่า “มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง มนุษย์จะสามารถพัฒนาตนเองให้บรรลุถึงศักยภาพสูงสุดของมนุษย์ได้นั้น ก็ต่อเมื่อมนุษย์มารวมตัวกันเป็นสังคมเมือง” คำกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่า เมืองมีความหมายต่อมนุษย์อย่างมากเนื่องจากมนุษย์เมื่อเข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองแล้วไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่หรือเป็นเพียงผู้อยู่อาศัยเท่านั้น แต่เขาเหล่านั้นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง หรือการบริหารจัดการบ้านเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มนุษย์ที่อยู่ในเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงกลายเป็นพลเมืองของเมืองนั้นที่จะคอยขับเคลื่อนและดูแลเมืองของตน (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2560, น.13-24, น.52-61)

การเติบโตของเศรษฐกิจภายในเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้คนเข้ามาอยู่ในเมือง เมืองในแต่ละพื้นที่ในยุโรป เช่น เมืองเอเธน ของกรีก เมืองมิลาน กรุงโรม ของอิตาลี เมืองมิวนิค เมืองแฟรงเฟิร์ต ของเยอรมัน หรือ เมืองปารีส ของฝรั่งเศส และเมืองลอนดอน เมืองแมนเชสเตอร์ ของอังกฤษ ตามลำดับ เมืองต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเติบโตมาจากการเป็นเมืองที่อยู่ในระบบเส้นทางการค้าและมีการดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้ากันภายในเมือง มีพ่อค้าและนักเดินทางจำนวนมากเข้าทำกิจกรรมและพักแรมอยู่ภายในเมือง รวมถึง ภายในเมืองเป็นพื้นที่ของไพร่ และทาสซึ่งหลบหนีออกมาจากเจ้าที่ดินเพื่อเข้ามาอาศัยอยู่ในเมือง ภายหลังคนเหล่านี้ได้กลายเป็นพลเมืองของเมืองนั้น (กุลลดา เกษบุญชู - มีด, 2552), (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2550)

ในปัจจุบัน พื้นที่ต่าง ๆ ในโลกมีแนวโน้มความเป็นเมือง หรือ การกลายเป็นเมือง (urbanization) มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ภายหลังกยุคสงครามเย็นซึ่งส่งผลให้การเคลื่อนย้ายของทุน แรงงาน สินค้า และวัฒนธรรมทำได้ง่ายขึ้น องค์กรสหประชาชาติได้คาดคะเนว่า ใน พ.ศ. 2593 โลกจะมีประชากรที่อาศัยอยู่ในเมืองมากขึ้น 2.4 พันล้านคน คิดเป็นร้อยละ 66 ของประชากรโลก (มติชนออนไลน์, 2561) ส่วนในประเทศไทย ความเป็นเมืองมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในหัวเมืองหลัก ๆ ของแต่ละภูมิภาคซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการพัฒนาของรัฐ ที่ให้ความสำคัญการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับหัวเมือง อย่างไรก็ตาม นโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดกระจุกตัวของความเจริญภายในเมืองใหญ่และก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำอย่างมากในระดับเมือง กล่าวอีกนัยหนึ่ง จังหวัดที่เป็นหัวเมืองสำคัญในระดับภูมิภาคจะได้รับการพัฒนาจากรัฐมากกว่าอื่น ๆ จังหวัดอื่น ๆ รอบข้าง (อริสา จันทรบุนญา และจิรัฐ เจนพิงพร, 2561, น.1-15)

ถ้าวัดระดับความเป็นเมืองจากการจัดรูปแบบการปกครองและการบริหารท้องถิ่นของประเทศไทยจะพบว่า บริเวณเขตพื้นที่อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ความเป็นเมืองที่สูงมากแห่งหนึ่งในประเทศไทย ภายในบริเวณเขตอำเภอเมืองมีรูปแบบการปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่และขนาดกลางอยู่คู่กัน คือ เทศบาลนครอุบลราชธานี และเทศบาลขนาดใหญ่ ใน พ.ศ. 2561 มีประชากรอาศัยอยู่ในอำเภอเมืองอุบลราชธานีมาก 223,721 คน ซึ่งมากที่สุดในจังหวัด มากกว่านั้น ในบริเวณเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานียังเป็นจุดศูนย์รวมทางด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการศึกษา เศรษฐกิจ หน่วยงานราชการ วัด และการท่องเที่ยวของจังหวัดโดยเฉพาะเทศกาลแห่เทียนพรรษาซึ่งได้จัดขึ้นที่ในบริเวณเมืองอุบลราชธานีทุกปีและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวอย่างมาก (กฤตยภรณ์ ตันติเศรษฐ, 2556)

เมื่อพิจารณาลักษณะที่ตั้งของบริเวณเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานีและพื้นที่บางส่วนของเขตอำเภอเมืองวารินชำราบจะพบว่าพื้นที่ทั้งสองนั้นเชื่อมติดกัน เศรษฐกิจและประชาชนของทั้งสองพื้นที่มีความสัมพันธ์กัน และมีการใช้ผังเมืองรวมเมืองอุบล-วารินชำราบซึ่งเป็นกำหนดผังเมืองเพื่อพัฒนาเมืองร่วมกัน จากที่กล่าวมาบริเวณพื้นที่เมืองอุบลราชธานีกับพื้นที่บริเวณอำเภอวารินชำราบจึงมีลักษณะของการเป็นเมืองคู่แฝด

ถึงแม้เมืองอุบลราชธานีจะมีผู้ที่เข้ามาอยู่อาศัยจำนวนมาก และเป็นศูนย์กลางด้านการปกครองและด้านเศรษฐกิจของจังหวัด แต่สิ่งที่พบคือ ภายในเขตเมืองประสบปัญหาอย่างมากไม่ว่าจะเป็นปัญหาในเรื่องของน้ำท่วม ปัญหาการใช้ที่ดิน ปัญหาแรงงานต่างด้าว ปัญหาขยะภายในเมือง เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นมาพร้อมกับการเติบโตของเมืองและส่งผลกระทบต่อผู้ที่อยู่อาศัยในเมืองอย่างมาก

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในเรื่องของการพัฒนาและการขยายตัวของเมืองอุบลราชธานี กล่าวคือที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการปกครองและการบริหารเมืองอุบลราชธานีอย่างไร และส่งผลกระทบต่อลักษณะของเมืองและประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองอย่างไร ในงานวิจัยชิ้นนี้มีเป้าหมายอยู่ที่การศึกษาและวิเคราะห์การปกครองและการบริหารจัดการเมืองอุบลราชธานีโดยให้ความสำคัญไปที่เขตเมืองซึ่งเป็นพื้นที่รวมศูนย์อำนาจในการตัดสินใจในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในเมือง

บททวนวรรณกรรม

ในอดีตที่ผ่านมา มีการศึกษาเรื่องเมืองในมุมที่แตกต่างออกไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ศึกษาที่พยายามนำแนวทางการศึกษาและกรอบคิดทฤษฎีที่ตนเชี่ยวชาญมาอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายในเมือง ในส่วนนี้ผู้วิจัยพยายามรวบรวมแนวทางการศึกษาและกรอบคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการปกครองและการบริหารจัดการเมืองอย่างคร่าวๆเพื่อให้เห็นแนวทางและพื้นที่ขององค์ความรู้เกี่ยวกับศึกษาเรื่องเมืองในเชิงรัฐศาสตร์

คำถามสำคัญที่เป็นคำถามพื้นฐานในการศึกษาทางด้านการเมืองและการปกครอง คือ ใครมีอำนาจในการดูแลเมือง (Robert Dahl, 1961) ในการตอบคำถามดังกล่าวนี้ ผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องการปกครองและการบริหารจัดการเมืองโดยเฉพาะนักรัฐศาสตร์ได้มีความพยายามในการตอบคำถามดังกล่าวในแง่แนวทางที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ

ในช่วงแรกของการศึกษาเรื่องเมือง ผู้ศึกษาให้ความสำคัญไปที่ ตัวบท กฎหมายที่ผู้มีอำนาจใช้ในการปกครองและการบริหารจัดการเมืองนั้นเพื่อให้รู้ว่าใครมีอำนาจสูงสุดในสายบังคับบัญชา เช่น งานวิจัยของ ประหยัด หงส์ทองคำ (2529) ในการศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารเทศบาลไทย อย่างไรก็ตาม การศึกษาแต่เพียงตัวบทกฎหมายนั้นยังไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นภายในเมือง นักวิชาการได้มีความพยายามที่จะออกแบบสถาบันทางการเมืองผ่านการจัดวางอำนาจระหว่างส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เพื่อการแก้ไขปัญหา เพื่อให้การแก้ไขปัญหา มีความรวดเร็วและตอบสนองความต้องการของผู้ที่อยู่ในเมือง เช่นงานของ มรุต วัฒนากร (2548) เรื่อง การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง กับ เทศบาลไทย: บทสรุปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในภาพรวม ซึ่งศึกษาถึงผลกระทบของการเลือกนายกเทศมนตรีโดยตรงกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กรและการทำงานที่ตอบสนองต่อประชาชนในพื้นที่

การศึกษาเรื่องเมืองในเชิงรัฐศาสตร์ได้มีการพัฒนามากขึ้นผ่านการบูรณาการองค์ความรู้ในสาขาวิชาอื่นเพื่อมาใช้อธิบายความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเมืองและปัญหาที่เมืองกำลังเผชิญ งานของ ธเนศวร์ เจริญเมือง (2540) การปกครองเมืองในสังคมไทย กรณีศึกษาเชียงใหม่เจ็ดศตวรรษ เป็นการศึกษารื่องการปกครองเมืองและการบริหารจัดการเมืองผ่านประวัติศาสตร์การเกิดขึ้นของรัฐนั้น การศึกษาดังกล่าวให้ความสนใจกับการศึกษาในเรื่องของการเกิดขึ้นของรัฐและโครงสร้างของรัฐที่เป็นตัวกำหนดลักษณะการปกครองและการบริหารของรัฐที่ส่งผลต่อการพัฒนาเมือง นอกจากนี้การศึกษาเรื่องเมืองยังมีการนำแนวคิดในเรื่องของทุนนิยมเข้ามาเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับทุน และความสัมพันธ์ระหว่างเมืองใหญ่กับเมืองเล็ก เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของการสะสมทุนและการบูดริตที่เกิดขึ้นภายในเมือง เช่นงานของ ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์ (2539) เรื่องเชียงใหม่: เอกนครระดับภาค ที่มีการตั้งคำถามถึงนโยบายของประเทศไทยที่ส่งผลให้เชียงใหม่กลายเป็นเมืองโตเดียวในระดับภูมิภาค (a regional primate city) และก่อให้เกิดปัญหาอย่างมากในเมือง หรือ งานของ Warwick Armstrong (1985) เรื่อง Theater of Accumulation Studies in Asia and Latin American Urbanization ที่ศึกษาการสะสมทุนภายในเมืองของประเทศในเอเชียและลาตินอเมริกาพบว่า ความสัมพันธ์ของทุนและรัฐที่อยู่ภายในเมืองมีส่วนสำคัญในการดึงดูดทรัพยากรมาจากบริเวณเมืองเล็กเข้ามาสู่เมืองใหญ่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจอย่างมากซึ่งก่อให้เกิดสิ่งที่ Duncan, S. & Goodwin, M. (1988) เรียกว่า การพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมกันในแต่ละท้องถิ่น นอกจากนี้ พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ (2560) เสนอว่า การทำความเข้าใจเรื่องเมืองไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานคิดในเรื่องของความเจริญทางการปกครองและเศรษฐกิจเพียงเท่านั้น แต่เราสามารถทำความเข้าใจเมืองผ่าน พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ระบอบการปกครอง และวิถีชีวิตของคนที่ต้องกลายมาเป็นคนเมือง สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เราเข้าใจถึงรากเหง้าและพัฒนาการการเกิดขึ้นของเมืองนั้นได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่ากรอบในการมองและศึกษาเมืองนั้นมีความหลากหลายตามแต่ละมุมมองที่ผู้สนใจต้องการศึกษาไม่ว่าจะเป็นในเรื่อง การปกครองและการบริหารจัดการเมือง มุมมองทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการพัฒนาเมือง นโยบายของรัฐที่มีต่อเมือง แต่สิ่งที่เหมือนกันของการศึกษาเหล่านั้นคือการพยายามอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในเมือง ในงานวิจัยเรื่องการปกครองและการบริหารจัดการเมืองอุบลราชธานีก็เช่นเดียวกัน ผู้วิจัยมีความต้องการเข้าใจพัฒนาการของเมืองอุบลราชธานีซึ่งเป็นเมืองใหญ่นอกเขตเมืองหลวงอีกแห่งหนึ่ง ที่สำคัญเป็นเมืองที่มีความสัมพันธ์กับรัฐไทยนับตั้งแต่การก่อตั้งรัฐ การศึกษานี้ยังจะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเมืองศูนย์กลางของจังหวัดกับเมืองที่ห่างกันออกที่กินระยะเวลายาวไปถึงภายหลังที่มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นของประเทศไทยใน พ.ศ. 2540 เพื่อให้เห็นพลวัตรของเมืองที่เกิดขึ้นในสังคมว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดที่ใช้วิเคราะห์

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้ 2 แนวคิดเป็นกรอบในการวิเคราะห์เรื่องการปกครองและการบริหารจัดการเมืองอุบลราชธานี กรอบแนวคิดแรกคือ กรอบแนวคิดเรื่อง ความมั่นคง การพัฒนา และการมีส่วนร่วม (security development and participation)

ความมั่นคง การพัฒนา และการมีส่วนร่วม (Security Development and participation)

Duncan Maccargo (2002) ได้เสนอว่า นโยบายและการพัฒนาของรัฐไทยนั้นเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ภายในและภายนอกที่รัฐกำลังเผชิญ ทั้งนี้นโยบายการพัฒนาที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้เปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่่นโยบายดังกล่าวที่ตั้งอยู่บนฐานและผลประโยชน์ของชนชั้นนำของรัฐ ดังนั้นนโยบายและการพัฒนาที่เกิดขึ้นภายในรัฐด้านหนึ่งเพื่อที่ต้องการปรับเปลี่ยนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงกับสภาวะภายนอกที่รัฐเผชิญ แต่อีกด้านหนึ่งคือนโยบายและการพัฒนาดังกล่าวเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการและสร้างประโยชน์ให้ชนชั้น

กรอบคิดที่สองคือ กรอบแนวคิดเรื่อง รัฐไทยกับการกระจายอำนาจล่าช้า (State and Late Decentralization)

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2547, น.75-116) ได้เสนอการวิเคราะห์ลักษณะของรัฐไทยผ่านความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจรัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคกับส่วนท้องถิ่นโดยว่า รัฐไทยเป็นรัฐที่การกระจายอำนาจล่าช้า การที่รัฐไทยมีลักษณะดังกล่าวส่งผลให้ รัฐเป็นผู้ควบคุมทิศทางการนโยบายพัฒนาท้องถิ่นเช่น การพัฒนา การบริหาร และเงินงบประมาณ รวมถึงควบคุมการทำงานของท้องถิ่น ถึงแม้จะมีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ก็ตาม นอกจากนี้การทำงานของหน่วยงานภูมิภาคยังมีลักษณะขัดกัน ไม่ได้ตอบสนองและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตามความต้องการของประชาชน ที่สำคัญประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาผลที่ตามมาคือ ท้องถิ่นนั้นยังคงอ่อนแอ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของตนได้เนื่องจากต้องรอการทำงานจากส่วนกลาง หรือส่วนภูมิภาคเข้ามาแก้ไข สิ่งเหล่านี้ยิ่งทำให้ประชาชนเบื่อหน่ายการเมืองท้องถิ่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลจาก ตำรา เอกสาร บทความ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีอำนาจในการปกครองและการบริหารเมืองอุบลราชธานี นอกจากนี้การศึกษานี้ใช้แนวทางการศึกษาแบบทางด้านประวัติศาสตร์ (historical approach) เพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการ ความเปลี่ยนแปลง และปัญหาที่เกิดขึ้นภายในเมืองอุบลราชธานี เนื่องจากสิ่งที่เกิดขึ้นภายในเมืองที่เราเห็นในปัจจุบันเปรียบเสมือนภูเขาน้ำแข็ง ดังนั้น การจะเข้าใจประวัติศาสตร์จะทำให้เราเข้าใจถึงที่มาและเหตุผลของประเด็นการวิจัย (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2535)

พัฒนาการเมืองอุบลราชธานี

จากเมืองที่อิสระในการปกครองตนเองสู่การเป็นมณฑลและจังหวัดหนึ่งของสยาม

ตามตำนานการตั้งเมืองอุบลราชธานี (เดิม วิชาญพจนกิจ, 2515, น.119-127), (สุจิต วงเทศ, 2555, น.133-149) ได้อธิบายว่า เมืองอุบลราชธานีได้ถูกก่อตั้งขึ้น ใน พ.ศ. 2334 ท้าวคำผง หรือ พระประทุมราชภักดี เป็นผู้ที่ได้ที่ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองคนแรก มีเจ้าผู้ครองเมืองและมีอำนาจและอิทธิพลเหนือเมืองต่าง ๆ บริเวณที่ลุ่มแม่น้ำมูลตอนใต้ ภายหลังจากนั้น เมื่อเจ้าสยามซึ่งเป็นผู้ปกครองที่มีอำนาจและอิทธิพลอย่างมากบริเวณลุ่มแม่น้ำได้มีรวมศูนย์อำนาจด้วยเหตุผลด้านหนึ่งเพื่อป้องกันภัยจากตะวันตก ส่วนอีกด้านหนึ่งคือ เพื่อต้องการรวมอำนาจและทรัพยากรจากเมืองต่าง ๆ ในภูมิภาคซึ่งนำมาสู่สิ่งที่เรียกว่าการล่าอาณานิคมภายในภูมิภาค (internal colonial) (Chaiyan Rajchagool, 1994) ผลที่ตามมาคือ สยามได้มีการส่งข้าหลวง และข้าราชการเข้ามาประจำอยู่ในเมืองอุบลราชธานี มีการยกเลิกตำแหน่งเจ้าเมือง ปรับเปลี่ยนการปกครองให้มีรูปแบบระบบราชการ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเก็บภาษี ยกเลิกประเพณีท้องถิ่น รวมถึงการจัดการศึกษาภาษาไทยให้กับประชาชนในเมืองอุบลราชธานีซึ่งคนส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมและพูดภาษาเหมือนกับทางลาว นอกจากนี้ภายในเมืองอุบลนั้นสยามได้มีการก่อตั้งค่ายทหารขึ้นเพื่อภายในเมืองเพื่อใช้ในการฝึกทหารด้านหนึ่งเพื่อเป็นกองกำลังต่อสู้กับกองทัพฝรั่งเศสบริเวณแถบแม่น้ำโขง ส่วนอีกด้านหนึ่งกองทหารดังกล่าวนั้นถูกตั้งขึ้นเพื่อใช้ในการปราบผู้ที่ขัดขืนไม่พอใจกับปฏิรูปการปกครองของสยามที่มีขึ้นในเมืองอุบลราชธานี (ปฐวี โชติอนันต์, 2561, น.314-355)

ภายหลังเมืองอุบลราชธานีได้รับการยกสถานะจากสยามขึ้นเป็น มณฑลอุบลราชธานี ใน พ.ศ. 2455 โดยมีข้าหลวงที่สยามส่งมาเป็นผู้ปกครอง มณฑลอุบลราชธานีมีอำนาจในด้านการปกครองและด้านการศาลที่ครอบคลุม เมืองอุบลราชธานี เมืองขุขันธ์ เมืองศรีสะเกษ และเมืองสุรินทร์ อย่างไรก็ตาม ใน พ.ศ. 2476 สยามได้มีการยกเลิกการปกครองในรูปแบบมณฑลและเปลี่ยนให้อุบลราชธานีเป็นเพียงจังหวัดหนึ่งของสยามเหมือนกับจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศ

การยกเลิกมณฑลอุบลราชธานีและเปลี่ยนมาเป็นเพียงจังหวัดหนึ่งหนึ่งของประเทศไทย ได้ทำให้เกิดการจัดระบบเขตการปกครองในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีใหม่ บริเวณตัวเมืองอุบลราชธานีซึ่งเป็นศูนย์กลางการปกครองของเมืองในอุบลราชธานีในอดีต ได้กลายมาเป็นศูนย์กลางของการปกครองส่วนภูมิภาคของประเทศไทย กล่าวคือ ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ถูกแต่งตั้งมาจากส่วนกลางนั้นต้องมาประจำการที่ศาลากลางจังหวัดที่ตั้งอยู่ภายในบริเวณตัวเมืองซึ่งทำให้เห็นว่าตัวเมืองเป็นศูนย์กลางของการปกครองและการบริหารจัดการจังหวัด นอกจากนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดภายในตัวเมืองยังมีการแต่งตั้งนายอำเภอ และปลัดอำเภอเพื่อทำหน้าที่ในระดับปฏิบัติการในพื้นที่ในการดูแลความเรียบร้อยภายในเมือง

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทยใน พ.ศ. 2475 คณะราษฎรมีความพยายามในการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นโดยให้ความสำคัญการปกครองท้องถิ่นในระดับเมือง มีการออกพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 เพื่อส่งเสริมให้มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นภายในเมือง ผลที่ตามมาคือภายในเมืองอุบลราชธานีได้มีการจัดการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ในพ.ศ. 2478 โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถเลือกนายกเทศมนตรี และเลือกสมาชิกสภาเทศบาลเพื่อเป็นผู้ทำหน้าที่ในการดูแลท้องถิ่นบริเวณนั้น (สกลวรรณกร วรวรรณ และสุนทรพิพิธ, 2478) การเกิดขึ้นของเทศบาลอุบลราชธานีนั้น จึงเป็นหมุดหมายสำคัญที่เป็นการส่งเสริมให้คนในเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเมืองในขณะนั้น

ความเปลี่ยนแปลงของเมืองอุบลราชธานีในช่วงสงครามเย็น: การพัฒนาเมืองอุบลราชธานีภายใต้ความมั่นคง

ในช่วงยุคสงครามเย็น รัฐบาลไทยภายใต้การสนับสนุนของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีนโยบายที่ให้ความสำคัญในเรื่องของความมั่นคงและการพัฒนาเพื่อป้องกันภัยคอมมิวนิสต์ นโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในเมืองอุบลราชธานีดังต่อไปนี้

ประการแรก ประเทศไทยได้มีการอนุญาตให้ประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งฐานทัพอยู่ภายในบริเวณเขตเมืองอุบลราชธานี ผลที่ตามมาคือ มีพ่อค้าและแม่ค้าจากพื้นที่ต่าง ๆ ทั้งในตัวจังหวัดและต่างจังหวัด ต่างทยอยเข้ามาเพื่อที่จะเปิดร้านค้าเพื่อค้าขายกับทหารในกองทัพโดยเฉพาะเครื่องอุปโภคบริโภค นอกจากนี้ มีการเปิดธุรกิจสถานบันเทิง อาบอบนวด ไนท์คลับ ร้านอาหาร เพื่อเป็นแหล่งพักผ่อนและแหล่งท่องเที่ยวราตรีให้กับทหารเหล่านั้น นอกจากนี้ยังมีการขยายตัวของธุรกิจที่เกิดขึ้นภายในเมือง เช่น การเกิดขึ้นของห้างสรรพสินค้า และ อุตสาหกรรมก่อสร้าง เช่น อู่ซ่อมรถยนต์ โรงงานวัสดุก่อสร้าง เป็นต้น เพื่อรองรับประชากรที่อพยพมาอยู่ในเมืองเพิ่มขึ้น (สมศรี ชัยวณิชยา และคณะ, 2556, น.189-190)

ประการที่สอง ประเทศไทยได้มีการจัดสรรเงินจำนวนมากเพื่อพัฒนาถนนถนนแจ้งสนิทเป็นทางหลวงหมายเลขที่ 23 สายบ้านไผ่ - อุบลราชธานี ซึ่งเชื่อมต่อเมืองอุบลราชธานีเข้ากับอีสานตอนกลางและกรุงเทพ หรือการพัฒนาถนนขยางกูรซึ่งเชื่อมตัวเมืองตัวเมืองอุบลราชธานี กับจังหวัดทางด้านตอนเหนือขึ้นไป การพัฒนาถนนดังกล่าวไม่เพียงช่วยให้การติดต่อ ทำธุรกิจ หรือ กิจกรรมต่าง ๆ

ในบริเวณตัวเมืองอุบลราชธานีจากจังหวัดที่ถนนตัดผ่านมีความสะดวกมากขึ้น แต่ยังช่วยให้รัฐสามารถที่จะขยายอำนาจของตนเองไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ได้มากขึ้น เพื่อดูแลประชาชนและป้องกันภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดที่อยู่บริเวณพื้นที่มีกลุ่มคอมมิวนิสต์ปฏิบัติการอยู่ (ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์, 2558, น.14-24)

ประการที่สาม ในช่วงเวลาเดียวกัน การที่รัฐไทยมีนโยบายรับผู้อพยพชาวเวียดนามและชาวลาวเข้ามาอยู่ในภายในประเทศเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการขยายของเมืองอุบลราชธานีในช่วงแรกรัฐบาลไทยได้มีการอนุญาตให้ผู้อพยพชาวเวียดนามสามารถอยู่ภายในเมืองไทยได้อย่างถูกกฎหมาย โดยมีการออกบัตรต่างด้าวให้สามารถอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้ถูกต้องตามกฎหมาย มากกว่านั้นรัฐบาลไทยได้มีการให้สัญชาติไทยแก่ผู้อพยพชาวเวียดนาม ทำให้ภายหลังคนในรุ่นลูกและหลานของผู้อพยพนั้นได้รับสัญชาติไทยและกลายเป็นพลเมืองของประเทศไทยในที่สุด (วัชร ศรีคำ, 2557, น.139-162)

ผู้อพยพชาวเวียดนามที่เข้ามาอยู่ในบริเวณเมืองอุบลราชธานีส่วนมากจะมีการอาศัยอยู่กันเป็นกลุ่มก้อนทั้งนี้ เช่นบริเวณ ถนนพลไชย ถนนศรีนรงค์ ถนนจงกลนธารณ์ และบริเวณชุมชนท่าวังหิน การที่ชาวเวียดนามอยู่รวมกันเป็นชุมชนมีสาเหตุมาจากด้านหนึ่งเป็นเรื่องของความปลอดภัยของผู้ที่มีเชื้อสายเวียดนามที่เข้ามาอยู่อาศัยในพื้นที่บริเวณตัวเมืองอุบลราชธานี ส่วนอีกด้านหนึ่งคือการบริหารจัดการของรัฐไทยที่มีการจัดให้ผู้อพยพอยู่ในบริเวณพื้นที่เดียวกันทำให้ง่ายต่อการควบคุมและการบริหารจัดการ การที่ผู้อพยพเวียดนามมาอยู่ในบริเวณพื้นที่เดียวกันมากขึ้นส่งผลให้เศรษฐกิจในบริเวณพื้นเหล่านั้นเจริญเติบโตมากขึ้นเพราะผู้อพยพบางกลุ่มได้มีการทำกิจกรรมในเรื่องของการค้าขายโดยเฉพาะในเรื่องของอาหารเวียดนาม

ส่วนการอพยพของคนลาวเข้ามาในบริเวณอำเภอเมืองอุบลราชธานีเกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่กันกับที่กรุงไซ่ง่อนถูกยึดจากกองทัพของโฮจิมิน และเป็นช่วงเวลาที่เดียวกันกับที่กรุงพนมเปญแตกจากการบุกยึดของกองกำลังคอมมิวนิสต์เขมรแดง ผลที่ตามมาคือทำให้มีชาวลาวและชาวกัมพูชาอพยพเข้ามาอยู่ในค่ายอพยพในบริเวณชายแดนไทยจำนวนมาก และบางส่วนได้รับความช่วยเหลือจากญาติพี่น้องชาวลาวที่เข้ามาอาศัยอยู่ก่อนในจังหวัดอุบลราชธานีก่อนหน้านี้ (ขจิตภัย บุรุษย์พัฒน์, 2536, น.32), (จันทรา ธนะวัฒน์วงศ์, 2554)

การเติบโตของเมืองอุบลราชธานีทั้งในเรื่องของประชากรและเศรษฐกิจภายในเมืองส่งผลให้รัฐไทยได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 2 ในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงขอบเขตอำนาจการดูแลพื้นที่ของเทศบาลเมืองอุบลราชธานี ให้ขยายออกไป ครอบคลุม บริเวณทิศตะวันตกของเมือง เช่น บริเวณ ตำบลจระแม ตำบลประทุม และตำบลขามใหญ่บางส่วน ส่งผลให้เทศบาลเมืองอุบลราชธานีมีพื้นที่ต้องดูแลมากถึง 29.04 ตารางกิโลเมตร

ความเปลี่ยนแปลงของเมืองอุบลภายหลังยุคสงครามเย็น-ปัจจุบัน: การพัฒนาเมืองที่ไม่เท่าเทียม

ภายหลังยุคสงครามเย็น ประเทศไทยหันให้ความสนใจในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ การกระจายอำนาจ รวมถึงการพัฒนาเมืองต่าง ๆ ให้เป็นจุดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม รัฐได้มีการกำหนดให้แต่ละจังหวัดจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาของประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาจังหวัดทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประชาชนในจังหวัดนั้น อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐที่รวมศูนย์อำนาจมาอย่างยาวนานและมีการกระจายอำนาจที่ล่าช้าส่งผลให้ อำนาจในการปกครองและการบริหารจัดการเมืองยังคงอยู่ที่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ภาคประชาชนยังถูกจำกัดอำนาจในการเข้ามามีส่วนร่วม มากกว่านั้นการพัฒนาไม่ได้กระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ อย่างทั่วถึงแต่กลับกลายเป็นว่าเมืองยังเป็นศูนย์กลางศูนย์ทำการดึงดูดทรัพยากรจากท้องถิ่นหรือเมืองข้างเคียงเพื่อสร้างความมั่งคั่งให้กับเมืองอย่างมาก ปรากฏการณ์นี้มาสู่สิ่งที่ เรียกว่า การพัฒนาที่ไม่เท่าเทียม ดังต่อไปนี้

ประการแรก เมื่อพิจารณาการจัดงบประมาณของรัฐให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดอุบลราชธานีพบว่า งบประมาณจังหวัด-แผน-กระทรวง-กรม ของจังหวัดอุบลราชธานี ใน พ.ศ. 2561 รัฐได้มีการจัดสรรงบประมาณให้กับจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 11,584,682,732 บาท อย่างไรก็ตามเงินที่รัฐจัดสรรมาให้ส่วนหนึ่งถูกนำไปพัฒนาอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัด จำนวน 6,064,084,080 บาท และอีกส่วนหนึ่งยังคงอยู่ที่หน่วยงานส่วนภูมิภาคที่มีอยู่ในจังหวัด จำนวน 5,520,598,652 บาท เมืองอุบลราชธานีได้รับจัดสรรงบประมาณในการพัฒนามากที่สุดในจังหวัด จำนวน 1,793,557,420 บาท เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จำนวนเงินงบประมาณต่อหัวอยู่ที่ประมาณ 8,016.94 บาท ส่วนอำเภอดับสองได้แก่ อำเภวารินชำราบได้รับจัดสรรงบประมาณ 632,191,020 บาท เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จำนวนเงินงบประมาณต่อหัวอยู่ที่ประมาณ 3,881.38 ส่วนอันดับสามได้แก่ อำเภอตระการพืชผลได้รับจัดสรรงบประมาณ 679,108,820 บาท เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จำนวนเงินงบประมาณต่อหัวอยู่ที่ประมาณ 5,533.22 บาท

ตาราง เงินงบประมาณจาก จังหวัด-แผนงาน-กระทรวง-กรม-ต่อประชากรในแต่ละอำเภอ จ.อุบลราชธานี พ.ศ. 2561									
อันดับ	อำเภอ	งบประมาณที่ จังหวัดจัดสรร	จำนวน ประชากรใน เขตเทศบาล	จำนวนประชากร ในนอกเขต เทศบาล	รวมประชากร	งบประมาณต่อหัว ประชากร (บาท)	เนื้อที่ (ตร.กม.)	ความหนาแน่น ของประชากร ต่อพื้นที่อำเภอ	ระยะทาง จากจังหวัด (กม.)
1	เมือง	1,793,557,420.00	129,989.00	93732	223,721.00	8016.94	406.39	550.51	-
2	วารินชำราบ	632,191,020.00	55,645.00	107233	162,878.00	3881.38	584	278.90	5
3	สว่างวีระวงศ์	70,940,700.00		31206	31,206.00	2273.30	1,416.00	22.04	45
4	เหล่าเสือโก้ก	26,731,860.00		27912	27,912.00	957.72	1,277.95	21.84	45
5	ลำโรง	110,393,900.00		54431	54,431.00	2028.14	522.16	104.24	104
6	คาลม	96,187,500.00	3,245.00	29885	33,130.00	2903.34	772.82	42.87	38
7	ม่วงสามสิบ	82,874,540.00	3,225.00	81800	85,025.00	974.71	1,306.00	65.10	50
8	คอนมณี	65,923,860.00		27419	27,419.00	2404.31	917.54	29.88	34
9	นาเยีย	98,548,800.00		20673	20,673.00	4767.03	845.5	24.45	110
10	เขื่องใน	601,620,260.00	4,637.00	103480	108,117.00	5564.53	1,402.00	77.12	92
11	เดชอุดม	263,883,180.00	53,092.00	131798	184,890.00	1427.24	1,310.00	141.14	83
12	พิบูลมังสาหาร	386,484,580.00	13,938.00	118665	132,603.00	2914.60	901.8	147.04	85
13	ตระการพืชผล	679,108,820.00	9,247.00	113486	122,733.00	5533.22	320	383.54	78
14	ทุ่งศรีอุดม	26,534,400.00		29201	29,201.00	908.68	632	46.20	122
15	กุดข้าวปุ้น	74,503,840.00	4,170.00	37263	41,433.00	1798.18	505.11	82.03	32
16	สิรินธร	266,166,300.00	11,511.00	43597	55,108.00	4829.90	301	183.08	99
17	ศรีเมืองใหม่	42,408,900.00	4,237.00	66667	70,904.00	598.12	416	170.44	28
18	บุญจาริก	91,921,400.00	17,707.00	77346	95,053.00	967.05	370.01	256.89	75
19	นาตาล	77,655,700.00		38129	38,129.00	2036.66	235	162.25	35
20	โพธิ์ไทร	42,144,560.00	3,093.00	43897	46,990.00	896.88	307	153.06	75
21	นาจะหลวย	28,485,800.00	7,399.00	51380	58,779.00	484.63	229	256.68	40
22	เขมราฐ	298,983,000.00	50,226.00	31473	81,699.00	3659.57	194.84	419.31	103
23	โขงเจียม	80,622,100.00	2,960.00	35239	38,199.00	2110.58	284	134.50	23
24	น้ำยืน	76,210,140.00	9,363.00	61594	70,957.00	1074.03	270	262.80	29
25	น้ำขุ่น	50,001,500.00		33,322.00	33,322.00	1500.56	386.5	86.21	90
	รวม	6,064,084,080.00	383,684.00	1,490,828.00	1,874,512.00		16,112.62	116.34	

ตารางเงินงบประมาณจาก จังหวัด - แผนงาน - กระทรวง - กรมต่อประชากรแต่ละอำเภอ
จังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ.2561 ¹

ส่วนอำเภอที่ได้รับเงินจัดสรรน้อยที่สุดอันดับที่1 อำเภอทุ่งศรีอุดม ได้รับจัดสรรงบประมาณ 26,534,400 บาท เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จำนวนเงินงบประมาณต่อหัวอยู่ที่ประมาณ 908.68บาท อันดับสองได้แก่ อำเภอเหล่าเสือโก้กได้รับจัดสรรงบประมาณ 26,731,860 บาท เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จำนวนเงินงบประมาณต่อหัวอยู่ที่ประมาณ 957.72 บาท อันดับที่สาม อำเภอนาจะหลวย ได้รับจัดสรรงบประมาณ 2,8485,800 บาท

ถึงแม้ว่าการจัดทำงบประมาณดังกล่าวจะมีการจัดสรรในลักษณะของการจัดทำแผนบูรณาการของแต่ละหน่วยงานเพื่อให้เกิดการกระจายตัวของเงิน แต่สิ่งที่พบคือในบริเวณเมืองอุบลราชธานีเป็นพื้นที่ที่มีหน่วยงานของรัฐตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก หน่วยงานเหล่านี้ต่างเขียนโครงการเพื่อขอรับในการพัฒนาหน่วยงานและพื้นที่ที่หน่วยงานตั้งอยู่ส่งผลให้งบประมาณที่ควรมีการกระจายออกไปอย่างเท่าเทียมในแต่ละพื้นที่เพื่อพัฒนาภาพรวมของจังหวัดกลับกระจุกไว้ที่ภายในเมือง

¹ ข้อมูลไม่ได้มีการตัดแปลงมาจาก ข้อมูลงบประมาณจังหวัด-แผนงาน-กระทรวง-กรม พ.ศ.2561 (จังหวัดอุบลราชธานี, 2561) และข้อมูลจำนวนประชากรในแต่ละอำเภอของจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2561 (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2561)

มากกว่านั้นหน่วยงานในส่วนภูมิภาคยังมีการตั้งงบประมาณไว้ให้กับหน่วยงานของตนซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องการจัดซ่อม ซ่อม และการจ้างงาน เงินจำนวนนี้เมื่อแยกจากเงินที่มีการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดแล้วมีงบประมาณสูงถึง 5,520,598,652 บาท ซึ่งอยู่กับหน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค

ประการที่สอง ประเทศไทยได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่กำหนดให้มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นเพื่อให้คนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรของตนเอง สิ่งที่เกิดขึ้นคือ รัฐได้มีการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับตั้งแต่องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล มีการเลือกนายกเทศมนตรีของตนได้ สิ่งนี้ถือเป็นความก้าวหน้าในเรื่องของการกระจายอำนาจที่ประชาชนเข้ามามีส่วนในการเลือกผู้นำ อย่างไรก็ตามสิ่งที่คือพบอำนาจในการบริหารงาน บุคคลากร และการจัดเก็บเงินของท้องถิ่นยังถูกจำกัด และไม่เพียงพอต่อรายจ่ายที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น (ธนสวรรค์ เจริญเมือง, 2551, น.9-56)

ตาราง รายรับ รายจ่าย และเงินอุดหนุนของเทศบาล 5 แห่ง จ.อุบลราชธานี พ.ศ.2561							
ลำดับ	เทศบาล	เงินที่ได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บ	เงินรายได้ที่รัฐอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	รวม	รายจ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ผลรวมรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บ เงินรายได้ที่รัฐสนับสนุน และรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	เงินรายได้ที่รัฐอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
1	เทศบาลนครเมืองอุบลราชธานี	130,970,000	345,260,000	476,230,000	526,850,938.00	-50,620,938.00	347,300,000
2	เทศบาลเมืองวารินชำราบ	91,100,000	106,560,000	197,660,000	410,209,700	-212,549,700.00	269,470,000
4	เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร	14,840,000.00	60,520,000.00	75,360,000	200,000,000.00	-124,640,000.00	120,260,000.00
5	เทศบาลเมืองเดชอุดม	18,410,000	55,660,000	74,070,000	144,643,000	-70,573,000.00	53,630,000

ตาราง รายรับ รายจ่ายและเงินอุดหนุนของ เทศบาล 4 แห่ง จ.อุบลราชธานี พ.ศ. 2561 ²

เมื่อพิจารณาเงินงบประมาณของเทศบาล 4 แห่งที่มีขนาดใหญ่ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เงินรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเมื่อรวมกับเงินรายได้ที่รัฐจัดเก็บภายหลังจากนั้นถูกจัดสรรมาให้แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า รายได้ที่ได้รับไม่เพียงพอต่อรายจ่ายที่เกิดขึ้นในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ เทศบาลนครอุบลราชธานีมี ผลรวมรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเงินรายได้ที่รัฐสนับสนุนและรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ที่ - 50,620,983 บาท เทศบาลเมืองวารินชำราบ - 221,549,700 บาท เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร - 124,640,000 บาท และเทศบาลเมืองเดชอุดม - 70,573,000 บาท ตามลำดับ ผลที่ตามมาคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้ต้องพึ่งเงินรายได้ที่รัฐอุดหนุนอย่างมากในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่

ในส่วนเงินงบประมาณอุดหนุนที่รัฐจัดสรรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นพบว่า มีปัญหาความยั่งยืนในการกระจายทรัพยากรอย่างมาก เพราะบริเวณท้องถิ่นที่เป็นเมืองหรือเป็นเมืองศูนย์กลางของจังหวัดได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐมากกว่าท้องถิ่นอื่น เช่น เทศบาลนครเมืองอุบลราชธานี มีเงินรายได้ที่รัฐอุดหนุนให้ 347,300,000 บาท อำเภอวารินชำราบ มีเงินรายได้ที่รัฐอุดหนุนให้ 269,470,000 บาท เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร มีเงินรายได้ที่รัฐอุดหนุนให้ 120,260,00 บาท และเทศบาลเมืองเดชอุดม มีเงินรายได้ที่รัฐอุดหนุนให้ 53,630,000 บาท ตามลำดับ

² ข้อมูลในตาราง รายรับ รายจ่ายและเงินอุดหนุนของ เทศบาล 4 แห่ง จ.อุบลราชธานี พ.ศ. 2561 ได้ทำการรวบรวมจากเทศบัญญัติของประมาณรายจ่าย พ.ศ. 2561 ของเทศบาลนครอุบลราชธานี (2561) เทศบาลเมืองวารินชำราบ (2561) เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร (2561) และเทศบาลเมืองเดชอุดม (2561)

การจัดเก็บเงินของท้องถิ่น การจัดสรรเงินของรัฐให้กับท้องถิ่นและการจัดสรรเงินอุดหนุนในลักษณะนี้นั้นไม่สอดคล้องกับการกระจายอำนาจและการกระจายทรัพยากร กล่าวคือ หลักคิดของการกระจายอำนาจคือต้องการให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถดูแลตนเองได้แต่สิ่งที่ปรากฏคือท้องถิ่นยังต้องพึ่งพาเงินจากรัฐเพื่อใช้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่นเนื่องจากรัฐรวมศูนย์อำนาจทางด้านการบริหารและการคลังไว้ที่ส่วนกลางทำให้ท้องถิ่นมีอำนาจจัดเก็บภาษีได้อย่างจำกัด

นอกจากนี้ การรวมศูนย์อำนาจดังกล่าวย้อนแย้งกับแผนพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี นับแต่ ปี พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบัน กล่าวคือ เป้าหมายของแผนคือต้องการกระจายความเจริญออกไปยังท้องถิ่นต่าง ๆ และสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนทั้งจังหวัด แต่การให้เงินอุดหนุนท้องถิ่นของรัฐได้จัดสรรเงินจำนวนมากให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเมืองมากกว่าที่จะกระจายไปยังท้องถิ่นในอำเภอต่าง ๆ ที่มีการพัฒนาน้อยกว่าในเมืองดังนั้นการจัดสรรเงินอุดหนุนท้องถิ่นของรัฐไม่ได้เป็นไปเพื่อพัฒนาท้องถิ่นต่าง ๆ ให้มีความเจริญและลดความไม่เท่าเทียมกันในการพัฒนา แต่กลับช่วยเร่งให้ท้องถิ่นภายในเมืองมีการพัฒนามากขึ้นกว่าเดิมผ่านงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประการที่สาม ในแผนพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานีนับแต่ปี พ.ศ. 2551 จนถึงปัจจุบันพบว่าแผนดังกล่าวให้ความสำคัญในเรื่องของการส่งเสริมในเรื่องของวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด แต่สิ่งที่พบคือ การจัดงานหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นไม่ได้กระจายไปในระดับจังหวัด แต่กลับมากระจุกตัวอยู่ภายในบริเวณเมืองและจุดช้อปปิ้งในท้องถิ่นต่าง ๆ ของจังหวัดมาพัฒนาเมืองมากขึ้น เราจะเห็นได้ชัดเจนจากการส่งเสริมประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อมีการจัดงานแห่เทียนเข้าพรรษาทางจังหวัดจะมีการออกหนังสือเพื่อขอความร่วมมือให้หน่วยงานในท้องถิ่นต่าง ๆ ช่วยเหลือเงินเพื่อสมทบทุนในการจัดงาน โดยแบ่งเงินสมทบทุนได้ดังนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด 500,000 บาท เทศบาลเมืองทุกแห่ง 100,000 บาท เทศบาลตำบล 30,000 บาท และองค์การบริหารส่วนตำบล 15,000 บาท (กลุ่มงานปกครอง, 2558)

งานเทศกาลแห่เทียนดังกล่าวเป็นการโปรโมทภาพการท่องเที่ยวในระดับจังหวัด แต่การจัดงานอยู่ภายในเมืองเป็นหลักไม่ได้กระจายตัวออกไปตามอำเภอต่าง ๆ มากกว่านั้นรัฐยังมีคำสั่งให้ท้องถิ่นต่าง ๆ ต้องสมทบทุนในการจัดงาน นอกจากนี้ บางท้องถิ่นที่ออกเงินสมทบทุนในการจัดงานนั้นไม่ได้รับประโยชน์ในการจัดงานดังกล่าว เพราะพื้นที่ของเขาไม่ใช่แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดทำให้ เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเข้ามาชมงานพิธีภายในบริเวณตัวเมืองไปเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัด หรือข้ามชายแดนเพื่อไปท่องเที่ยวในประเทศลาวมากกว่า

การขอความร่วมมือในลักษณะนี้ท้องถิ่นยากที่จะปฏิเสธที่จะให้เงินสมทบทุนในการจัดงาน เพราะการทำงานของท้องถิ่นนั้นอยู่ภายใต้การทำงานของนายอำเภอและผู้ว่าราชการจังหวัด ถ้าท้องถิ่นมีการปฏิเสธไม่ให้เงินจะเป็นเสมือนการไม่ให้ความร่วมมือกับทางจังหวัดซึ่งอาจจะส่งผลถึงการของงบประมาณ การจัดทำโครงการ หรือเงินอุดหนุนท้องถิ่นในคราวถัดไป ท้องถิ่นบางแห่งมีการจัดเก็บรายได้ได้น้อยแล้วยังต้องส่งเงินบางส่วนให้กับส่วนภูมิภาคเพื่อจัดงานในเมือง ทั้งนี้เพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับข้าราชการส่วนภูมิภาค ถึงแม้ว่าคนในท้องถิ่นจะไม่ได้ประโยชน์จากงานดังกล่าวก็ตาม

เมืองอุบลราชธานีศูนย์รวมความเจริญของจังหวัด

ผลพวงจากการนโยบายและโครงสร้างของรัฐไทยรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคส่งผลให้ ในปัจจุบัน เมืองอุบลราชธานีกลายเป็นศูนย์รวมความเจริญในด้านต่าง ๆ ของจังหวัดในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

ด้านที่หนึ่ง ศูนย์รวมทางด้านเศรษฐกิจและการค้า

จากข้อมูลนิติบุคคลที่ตั้งอยู่และการจดทะเบียนพาณิชย์การค้าในจังหวัดอุบลราชธานีพบว่า ในอำเภอเมืองอุบลราชธานีนั้น มีทุนการจดทะเบียนรวมสูงถึง 18,466.29 ล้านบาท จากยอดรวม 37,051.48 ล้านบาท ของจังหวัด มีผู้จดทะเบียน 1,881 ราย ในการทำการค้าภายในเมือง จากยอดผู้จดทะเบียนการค้าทั้งหมดของจังหวัด 3,786 ราย จากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นว่าการลงทุนในบริเวณตัวเมืองอุบลราชธานีประมาณครึ่งหนึ่งของการลงทุนทั้งจังหวัดอุบลราชธานี (สำนักงานสถิติจังหวัดอุบลราชธานี, 2560)

ภายในเมืองอุบลราชธานีได้มีการลงทุนของห้างสรรพสินค้าและร้านค้าขายส่งขนาดใหญ่เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็น Central Plaza อุบลราชธานี บริเวณเส้นทางถนนเลียบริมเมืองอุบลราชธานี ห้างดังกล่าวเป็นการลงทุนของกลุ่มทุนระดับชาติเข้ามาเปิดสาขาในจังหวัดอุบลราชธานี และนับได้ว่าเป็นห้างที่มีความพร้อมและความทันสมัยเหมือนกับห้างในเครือ Central ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร (โพสทูเดย์, 2556) หรือ ห้าง Tesco Lotus ห้าง Macro ห้าง Big C ซึ่งถือว่าเป็นห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ในเมืองอุบลราชธานี

ด้านที่สอง ศูนย์รวมทางการลงทุนอุตสาหกรรม

ในส่วนของโรงงานอุตสาหกรรมนั้น ภายในอำเภอเมืองอุบลราชธานี พ.ศ. 2559 มีจำนวนโรงงานตั้งอยู่มากที่สุดถึง 377 แห่ง มีเงินลงทุนอยู่ที่ 4,852.36 ล้านบาท และมีคนงานทำงานในเมืองถึง 3,919 คน จำนวนดังกล่าวแตกต่างจากอำเภอที่มีโรงงานตั้งเป็นอันดับที่สองอย่างมากคือ อำเภอวารินชำราบซึ่งเป็นอำเภอที่ติดกับตัวเมืองอุบลราชธานี โดยมีโรงงาน 197 แห่ง เงินทุน 2,068.2 ล้านบาท มีคนงาน 3,425 คน (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุบลราชธานี, 2559)

ด้านที่สาม ศูนย์รวมทางการเงิน

เมื่อพิจารณาการทำธุรกรรมการเงิน ของธนาคารออมสิน ใน พ.ศ. 2559 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างอำเภอเมืองอุบลราชธานี กับอำเภออื่น โดยเฉพาะจำนวนเงินประเภทเงินฝากเพื่อเรียก ในอำเภอเมืองอุบลราชธานี เงินฝากเพื่อเรียกสูงถึง 17,518 ล้านบาท จากยอดฝากรวมทั้งจังหวัด 45,388 ล้านบาท และมีจำนวนเงินถอนประเภทเพื่อเรียก 17,805 ล้านบาท จากยอดเงินถอนเพื่อเรียกรวมทั้งจังหวัด 45,341 ล้านบาท ส่วนจำนวนเงินฝากประเภทประจำ ในอำเภอเมืองอุบลราชธานีมีสูงถึง 210 ล้านบาท จากจำนวนเงินฝากประจำทั้งจังหวัด 819 ครั้ง ส่วนเงินประเภทเงินฝากประจำมีจำนวน 154 ล้านบาท จากจำนวนเงินถอนประเภทประจำทั้งจังหวัด 626 ครั้ง ธุรกรรมทางการเงินในอำเภอเมืองอุบลราชธานีมีความแตกต่างอย่างมากกับ

การทำธุรกรรมการเงินในอำเภวารินชำราบซึ่งมีการทำธุรกรรมทางการเงินเป็นอันดับที่สองของจังหวัด คืออำเภวารินชำราบ กล่าวคือ มีจำนวนเงินประเภทเงินฝากเพื่อเรียก 4,122 ล้านบาท มีจำนวนเงินถอนประเภทเพื่อเรียก 4,109 ล้านบาท จำนวนเงินฝากประเภทประจำมีจำนวน 104 ล้านบาท และจำนวนเงินถอนประเภทประจำ 168 ล้านบาท (ธนาคารออมสิน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี, 2559)

ด้านที่สี่ ศูนย์กลางการคมนาคม

การเดินทางเข้าสู่จังหวัดอุบลราชธานีในปัจจุบัน มี 3 วิธีการที่ใช้ในการเดินทาง ได้แก่ ทางรถยนต์ ทางรถไฟ และทางเครื่องบิน เมื่อพิจารณาการตั้งอยู่ของสถานีขนส่งจะพบว่า ในเมืองอุบลราชธานีนั้น เป็นที่ตั้งของสถานีขนส่งขนาดใหญ่ 2 ประเภท คือ สถานีขนส่งเดินรถประจำทางกับสนามบิน ส่วนสถานีรถไฟนั้นตั้งอยู่ที่บริเวณอำเภวารินชำราบ การมีสถานีขนส่งขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ภายในเมืองนั้นส่งผลให้เมืองกลายเป็นศูนย์กลางในการคมนาคมในการรองรับผู้โดยสารที่จะเดินทางมายังจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดข้างเคียง ในส่วนสถานีขนส่งอุบลราชธานีจะมีการให้บริการทั้งในรูปแบบทัวร์ขนาดประมาณ 32 ที่นั่ง และรถตู้ ขนาดประมาณ 14 ที่นั่ง เพื่อใช้ในการเดินทาง ในปัจจุบันเส้นทางการเดินทางของรถประจำทางของจังหวัดอุบลราชธานีประมาณ 320 เที่ยวต่อวัน โดยเส้นทางอุบลราชธานี - กรุงเทพฯ มีจำนวนเที่ยวรถเดินทางไปกลับประมาณ 69 เที่ยวต่อวัน ส่วนในช่วงเทศกาลสำคัญเช่น วันขึ้นปีใหม่ จะมีคนใช้บริการสถานีขนส่งมากถึง 10,000 คนต่อวัน (ผู้จัดการออนไลน์, 2562)

ส่วนการเดินทางโดยเครื่องบินปัจจุบัน สนามบินอุบลราชธานี มีสายการบินที่เปิดให้บริการทั้งหมดสี่สายการบินได้แก่ ไทยสไมล์ นกแอร์ แอเอเซียร์ เป็นสายการบินภายในประเทศ ที่ทำการบริการการขนส่งระหว่างกรุงเทพ - อุบลราชธานี ส่วนสายการบิน และกานต์แอร์ เป็นสายการบินในประเทศเช่นเดียวกันแต่เป็นการให้บริการขนส่งผู้โดยสารระหว่าง อุบลราชธานี - เชียงใหม่ ซึ่งเป็นจังหวัดศูนย์กลางของภาคเหนือตอนบน ใน พ.ศ. 2558 มีเที่ยวบินขึ้นลง ในจังหวัดอุบลราชธานีถึง 10,947 เที่ยวบิน มีผู้โดยสารประมาณ และมีการขนถ่ายสินค้าทางอากาศประมาณ 2,467,117 กิโลกรัม (สำนักงานสถิติจังหวัดอุบลราชธานี, 2559)

ด้านที่ห้า ศูนย์รวมด้านการศึกษา

ในบริเวณเมืองอุบลราชธานียังเป็นศูนย์รวมของแหล่งการศึกษาของจังหวัด จากข้อมูลของสำนักงานสถิติจังหวัดอุบลราชธานี (2560) พบว่า ใน พ.ศ. 2560 มีจำนวนโรงเรียนในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าสามอำเภอที่มีโรงเรียนมากที่สุดคือ 1.อำเภอตระการพืชผลมีโรงเรียนมากที่สุด 106 แห่ง 2.อำเภอเมืองอุบลราชธานี มีโรงเรียน 101 โรงเรียน และ 3.อำเภอโขงเจียม 87 แห่ง ในส่วนจำนวนโรงเรียนที่มีน้อยที่สุด สามอันดับ คือ 1. อำเภอนาเยีย 15 แห่ง 2. อำเภอดอนมดแดง มีโรงเรียน 19 แห่ง 3. อำเภอน้ำขุ่น 20 แห่ง

อำเภอที่มีจำนวนนักเรียนมากที่สุดสามแห่ง 1.อำเภอเมืองอุบลราชธานีมีนักเรียนมากที่สุดคือ 2,260 คน 2. อำเภอตระการพืชผลมีจำนวนนักเรียน 893 คน และ 3. จำนวนนักเรียนที่เรียนในอำเภอเชียงใน 687 คน ส่วนอำเภอที่มีจำนวนนักเรียนน้อยที่สุดสามแห่งคือ 1. อำเภอดอนมดแดงมีจำนวนนักเรียน 176 คน 2. อำเภอทุ่งศรีอุดมจำนวนนักเรียน 177 คน และ 3. อำเภอนาเยีย 194 คน

จากข้อมูลจำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดอุบลราชธานี ใน พ.ศ. 2561 พบว่าบริเวณเมืองอุบลราชธานีมีจำนวนโรงเรียนมากเป็นอันดับที่สองของจังหวัด แต่จำนวนนักเรียนที่เข้ามาเรียนโรงเรียนในเมืองนั้นมีมากเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัด โดยจำนวนนักเรียนที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนในเมืองมีจำนวนห่างจากอันดับสองมากถึง 1,367 คน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนในเมืองนั้นมีโรงเรียนในเมืองนั้นเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและมีการสอนในระดับมัธยมปลาย ส่งผลให้นักเรียนที่จบมัธยมต้นจากอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดที่สอนถึงระดับมัธยมต้นหรือนักเรียนจากจังหวัดข้างเคียงถูกผู้ปกครองส่งเข้ามาเรียนในเมืองเพื่อความก้าวหน้าทางการศึกษาของลูกหลาน (สำนักงานสถิติจังหวัดอุบลราชธานี, 2560)

นอกจากนี้ในบริเวณเมืองอุบลราชธานียังเป็นสถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยของรัฐคือ 1. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 2. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี 3. ศูนย์วิทยพัฒนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชจังหวัดอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยเอกชน 3 แห่งคือ 1. มหาวิทยาลัยราชธานี 2. มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น

ด้านที่หก ศูนย์รวมทางด้านการรักษาพยาบาล

จากการสำรวจข้อมูล จำนวนสถานพยาบาล คลินิกเอกชน และร้านขายยา ในจังหวัดอุบลราชธานี พ.ศ. 2554 พบว่าในเมืองอุบลราชธานีนั้นมีโรงพยาบาลสรรพสิทธิประโยชน์ซึ่งเป็นที่ตั้งโรงพยาบาลขนาดใหญ่ทำการรักษาครบวงจร มีโรงพยาบาลเอกชน 3 แห่ง มีคลินิกรักษาโรคเฉพาะทางต่าง ๆ มากถึง 159 แห่ง และมีร้านขายยาจำนวน 107 แห่ง อำเภอที่สถานพยาบาล คลินิกเอกชน และร้านขายยามากเป็นอันดับสองของจังหวัดคือ อำเภวารินชำราบ มีโรงพยาบาลรัฐ 1 แห่งซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาดกลาง มีคลินิกรักษาโรคเฉพาะทางต่าง ๆ 45 แห่ง และมีร้านขายยา 50 แห่ง อันดับที่สามคือ อำเภอเดชอุดมมีโรงพยาบาลรัฐ 1 แห่ง ซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาดกลาง มีคลินิกรักษาโรคเฉพาะทางต่าง ๆ 39 แห่ง และมีร้านขายยา 31 แห่ง

ส่วนอำเภอจำนวนสถานพยาบาล คลินิกเอกชน และร้านขายยาน้อยที่สุดสามอันดับของจังหวัดอุบลราชธานีคือ อันดับหนึ่ง อำเภอสำโรง มีโรงพยาบาลรัฐ 1 แห่ง มีคลินิกรักษาโรคเฉพาะทางต่าง ๆ 1 แห่ง และมีร้านขายยา 1 แห่ง อันดับที่สอง อำเภอน้ำขุ่น มีโรงพยาบาลรัฐ 1 แห่ง มีคลินิกรักษาโรคเฉพาะทางต่าง ๆ 2 แห่ง มีร้านขายยา 1 แห่ง อันดับสุดท้าย อำเภอดอนมดแดง มีโรงพยาบาลรัฐ 1 แห่ง มีคลินิกรักษาโรคเฉพาะทางต่าง ๆ 2 แห่ง และมีร้านขายยา 1 แห่ง (สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี, 2554)

ด้านที่เจ็ด ศูนย์รวมด้านการท่องเที่ยว

จากรายงานรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ใน พ.ศ. 2559 พบว่า รัฐมีการจัดเก็บรายได้จากการท่องเที่ยวได้มากถึง 6,049.39 ล้านบาท มีนักท่องเที่ยว จำนวน 1,514,815 คน และนักท่องเที่ยวจำนวน 1,238,474 คน เข้ามาในจังหวัดอุบลราชธานี นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลสำคัญ เข้ามาร่วมงานสัมมนา เข้ามาร่วมงานประชุม หรือ ใช้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นทางผ่านไปยังจังหวัดอื่นหรือข้ามไปยังประเทศลาว (สำนักงานสถิติจังหวัดอุบลราชธานี, 2560) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มานั้นส่วนใหญ่จะเข้ามาพักหรือทำกิจกรรมที่บริเวณอำเภอเมือง เพราะมีความสะดวกสบายในการเดินทางโดยเฉพาะการเดินทางโดยเครื่องบิน เนื่องจากสนามบินอยู่ในเมือง มากกว่านั้น การโปรโมทการท่องเที่ยวของจังหวัดให้ความสำคัญกับตัวเมือง เช่น การไหว้พระแก้ววัดที่สำคัญในเมือง การจัดเทศกาลแห่เทียน หรือ สถานที่สำคัญภายในเมือง สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ในบริเวณตัวเมืองนั้นเกิดธุรกิจประเภทโรงแรมเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับอำเภออื่น ๆ ในจังหวัด

จากการสำรวจจำนวนโรงแรม พ.ศ. 2561 มีโรงแรมในบริเวณเมืองอุบลราชธานีประมาณ 63 แห่ง ที่เปิดให้บริการเข้าพักกับนักท่องเที่ยว โรงแรมต่าง ๆ กระจายตัวไปอยู่ในพื้นที่สำคัญ ๆ เช่น บริเวณสนามบินอุบลราชธานี บริเวณทุ่งศรีเมือง บริเวณถนนชยางกูร และบริเวณถนนแจ้งสนิท เป็นต้น ข้อมูลนี้ยังไม่นับรวมห้องพักนักศึกษาที่เกิดขึ้นจำนวนมากบริเวณโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ภายในเขตเมืองอุบลราชธานี (Booking.com, 2561)

เมืองรวมศูนย์กลายเป็นศูนย์รวมปัญหา

การรวมศูนย์ความเจริญเอาไว้ในจังหวัดอุบลราชธานีได้ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นภายในเมืองอย่างมาก การขยายตัวของเมืองที่แผ่ออกไปยังพื้นที่บริเวณข้างเคียงได้สร้างผลกระทบกับชาวบ้านที่อาศัยในบริเวณนั้นอีกเช่นกัน ในส่วนนี้จึงต้องการแสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเติบโตและการขยายตัวของเมืองอุบลราชธานีได้ก่อให้เกิดปัญหาทั้งในระดับโครงสร้างและในระดับปัจเจกบุคคลดังต่อไปนี้

ปัญหาแรกคือ ปัญหาเรื่องการแย่งชิงที่ดินและการใช้ที่ดินผิดประเภท

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้จัดทำโครงการ การบริหารจัดการที่ชุมชน (จันทร์ ธาระวัฒนาวงศ์และคณะ, 2560) พบว่า ปัญหาในเรื่องของการแย่งชิงที่ดินในบริเวณเขตเมืองอุบลราชธานีเกิดขึ้น จากการขยายตัวของหน่วยงานราชการ และการขยายตัวของเมืองในช่วง พ.ศ. 2552 - 2256 ส่งผลต่อการแปรูปการใช้ประโยชน์ที่ดิน ในเรื่องของการขยายตัวของหน่วยงานราชการเกิดขึ้นเพราะเมืองมีการขยายตัวมากขึ้นในทางด้านประชากร และเศรษฐกิจ ส่งผลให้รัฐได้มีการจัดย้ายศาลากลางจังหวัดที่เคยอยู่บริเวณทุ่งศรีเมือง และหน่วยราชการต่าง ๆ ที่อยู่ภายในเมืองออกมาจัดเป็นศูนย์ราชการบริเวณตำบลแจระแม ด้านหนึ่งเพื่อลดความแออัดในบริเวณเมืองอุบลราชธานี อีกด้านหนึ่งคือเป็นการจัดระเบียบหน่วยราชการต่าง ๆ ให้อยู่ในบริเวณพื้นที่เดียวกันเพื่อให้การบริการแก่ประชาชนได้สะดวกรวดเร็ว

ในเรื่องของการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมืองอุบลราชธานี มีการลงทุนในบริเวณเมืองอุบลราชธานีมากขึ้น สิ่งที่สำคัญของนักลงทุนคือพื้นที่ เนื่องจากบริเวณในตัวเมืองนั้นไม่สามารถที่จะสร้างอาคารขนาดใหญ่ที่ใช้พื้นที่บริเวณกว้างมากได้ ส่งผลให้นักลงทุนเลือกที่จะสร้างสรรพสินค้ามหาวิทยาลัย หรือหมู่บ้านจัดสรรบริเวณพื้นที่ชานเมือง เช่นบริเวณตำบลแจระแม และพื้นที่ในตำบลอื่น ๆ ข้างเคียง ผลที่ตามมา เมื่อมีความต้องการใช้ที่ดินจากทางภาครัฐและนักธุรกิจมากขึ้น ทำให้ราคาที่ดินมีราคาสูง มีการรื้อถอนที่ดินสาธารณะของชาวบ้านในพื้นที่ มีการนำที่ดินสาธารณะไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ธุรกิจของตน มีปัญหาในเรื่องของเอกสารสิทธิ์ของชาวบ้านที่ไม่ทั่วถึง เนื่องจากการตัดถนนของรัฐแบ่งพื้นที่ที่ชาวบ้านเคยอยู่เป็นต้น

ปัญหาที่สอง คือปัญหาน้ำท่วม

เมืองอุบลราชธานีจากประวัติศาสตร์การตั้งเมืองจะพบว่าเป็นเมืองที่เติบโตอยู่บริเวณแม่น้ำมูล ในแต่ละปีพื้นที่บริเวณรอบนอกของเมืองอุบลราชธานีจะได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมเป็นจำนวนมาก กล่าวคือ มีการกั้นน้ำไม่ให้ท่วมบริเวณในเมืองเนื่องจากเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญ นอกจากนี้การขยายตัวของเมืองนั้นมีการลงทุนสร้างสิ่งก่อสร้าง ห้างสรรพสินค้า บ้านจัดสรร และอาคารพาณิชย์จำนวนมาก มีการถมที่ดินและการขุดลอกคูคลองต่าง ๆ เพื่อปรับภูมิทัศน์ให้มีความเหมาะสม ผลที่ตามมาคือ มีการเปลี่ยนแปลงของเส้นทางน้ำที่เคยไหลผ่าน จากพื้นที่ของชาวบ้านที่น้ำไม่เคยท่วมในอดีตกลับท่วม เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่ต่ำกว่าหลังมีการปรับภูมิทัศน์การใช้พื้นที่ นอกจากนี้การขยายตัวของเมืองที่ไม่มีการวางผังเมืองที่ดีส่งผลให้คนที่เขามาอยู่ในเมืองนั้นไปสร้างบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่รับน้ำ เมื่อถึงฤดูฝนก็ต้องเผชิญกับปัญหาน้ำท่วมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (วาสนา ศรีจำปา และปิ่นวดี ศรีสุพรรณ, 2556, น.75-96)

ปัญหาที่สาม ปัญหามลพิษทางน้ำ

นอกจากปัญหาน้ำท่วมแล้วประชาชนในเมืองอุบลราชธานีต้องเผชิญกับปัญหาน้ำเสีย อันมีสาเหตุมาจาก โรงงานอุตสาหกรรม งานอุตสาหกรรมที่ต้องใช้น้ำในขบวนการผลิต ถึงแม้จะมีการควบคุมจากสำนักงานอุตสาหกรรม จังหวัด ที่ได้มีการติดตามตรวจสอบการตรวจสอบเรื่องการปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำ แต่มีโรงงานอุตสาหกรรมบางแห่งยังมีการแอบปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำสาธารณะและไร่นาของชาวบ้าน ส่งผลให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม และเป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำตามธรรมชาติและที่ชาวบ้านเลี้ยงไว้ขาย

นอกจากนี้ปัญหาน้ำเสียเกิดมาจากมลพิษทางการเกษตร พื้นที่อยู่บริเวณรอบนอกเขตเทศบาลนครเมืองอุบลราชธานีส่วนใหญ่จะทำอาชีพเกษตรกรรม เกษตรส่วนใหญ่จะนิยมใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อการเกษตรและยากำจัดศัตรูพืช สารเหล่านี้เมื่อส่วนหนึ่งจะสะสมอยู่ในพืชแต่อีกส่วนจะไหลลงสู่ดินหรือถูกฝนชะล้างไหลลงสู่แหล่งตามธรรมชาติต่าง ๆ ส่งผลให้น้ำเน่าเสีย และเป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำและผู้คนที่อาศัยชีวิตอยู่ที่ริมน้ำ

ปัญหาที่สี่ ปัญหาขยะ

ปัญหาขยะถือว่าเป็นปัญหาใหญ่อีกอย่างหนึ่งที่ชาวเมืองอุบลราชธานีต้องเผชิญ จากการสำรวจพบว่าในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี ในเดือนธันวาคม 2558 มีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นประมาณวันละ 90 ตัน อย่างไรก็ตามสามารถจัดเก็บและขนส่งได้ 80 - 85 ตัน ซึ่งเก็บได้น้อยกว่าปริมาณขยะที่เกิดขึ้นจริง ขยะที่จัดเก็บได้นั้นจะถูกส่งไปที่สถานที่กำจัดขยะของเทศบาลเมืองวารินชำราบ เนื่องจากทางเทศบาลนครอุบลราชธานีมีการสร้างบ่อขยะในเขตเทศบาลของตนแต่ไม่สามารถใช้จริงได้ เนื่องจากมีความขัดแย้งในเรื่องของโครงการกับชาวบ้านในพื้นที่ ที่ไม่ต้องการให้บ่อขยะมาอยู่ในเขตพื้นที่ที่ตนอยู่อาศัย ผลที่ตามมาจากปัญหาขยะคือทัศนียภาพสิ่งแวดล้อมภายในเมือง ภูมิทัศน์ และการท่องเที่ยว รวมถึงสุขภาพประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลนครอุบลราชธานี

ปัญหาที่ห้า แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเมือง

ปัญหาแรงงานต่างด้าวเป็นหาสำคัญอีกปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและการเติบโตของเมืองอุบลราชธานี เนื่องจาก ด้วยภูมิศาสตร์ที่ตั้งและประวัติศาสตร์การเมืองในภูมิภาคที่เมืองอุบลราชธานีเป็นเส้นทางหนึ่งของผู้อพยพ จากประเทศลาว กัมพูชา และเวียดนาม ส่งผลให้มีคนจากประเทศดังกล่าวเข้ามาในเมืองอุบลจำนวนมาก โดยเฉพาะชาวลาว ซึ่งมีจำนวนมากที่เข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี นอกจากนี้ แรงงานต่างด้าว เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาและการเติบโตของเมือง เนื่องจาก ธุรกิจในเมืองต้องอาศัยแรงงานต่างด้าวเหล่านั้นเป็นผู้ที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระดับฐานล่างเพราะว่าค่าแรงราคาถูก อีกด้านหนึ่งคือ แรงงานที่พบในเมืองบางคนมีสถานะเป็นแรงงานที่ลักลอบทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต เขาเหล่านั้นเดินทางมาในรูปแบบของนักท่องเที่ยวแต่จุดประสงค์ที่จริงคือการเข้ามาหางาน ผลที่ตามมาคือปัญหาในเรื่องของความขัดแย้งของแรงงานต่างด้าวกับคนในพื้นที่ และปัญหาในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิแรงงานต่าง ๆ ที่ยังไม่ครอบคลุม สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่ทำลายอย่างมากต่อการปกครองและบริหารจัดการเมืองอุบลราชธานี ในการจัดวางความสัมพันธ์ระหว่างแรงงานที่มีความสำคัญกับเศรษฐกิจ ความมั่นคงของรัฐ การอยู่ร่วมกับชาวเมืองและอดีตทางชาติพันธุ์

ปัญหาสุดท้าย ปัญหาที่มาจากการวางผังเมือง

จากศึกษาการจัดวางผังเมืองอุบลราชธานี พบว่าผังเมืองยังไม่มี ความชัดเจนและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเมือง กล่าวคือ เมืองอุบลราชธานีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา แต่สิ่งที่เกิดขึ้นคือเน้นในเรื่องของการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจภายในเมือง แต่ละเลยมิติในเรื่องของสังคมและวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชาวบ้านอย่างมาก สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้ได้จากการสถานบันเทิง ที่เปิดตอนกลางคืนใกล้กับวัด หรืออยู่ติดกับชุมชน ซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านที่อยู่แถวนั้น เนื่องจากกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากสถานบันเทิง สร้างรำคาญให้กับชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณนั้น ที่สำคัญบริเวณภายในเมืองถูกกำหนดเป็นเขตที่พักอาศัย

นอกจากนี้ การที่มีสนามบินตั้งอยู่ในเมือง กล่าวคือ เมื่อผังเมืองเกิดขึ้นช้ากว่าการพัฒนาเมือง ส่งผลให้การสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของประชาชนได้มีการขยายตัวออกไปมากขึ้น จนไปถึงบริเวณที่ตั้งของสนามบินอุบลราชธานี ผลที่ตามมาคือ สนามบินที่เคยอยู่บริเวณนอกเมืองในอดีต ปัจจุบันกลายเป็นอยู่ในเมืองและล้อมรอบด้วยบ้านเรือนต่าง ๆ ที่ปลูกขึ้นตามมาภายหลัง ผลที่ตามมาคือ ในเรื่องของความปลอดภัยของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้สนามบิน เสียงที่ดังจากเครื่องบินที่ขึ้นลงตลอดเวลา นอกจากนี้การจราจรที่ติดขัดบริเวณถนนที่เข้าสู่สนามบิน ในอนาคตเมื่อเมืองมีการขยายตัวมากขึ้น เมืองอุบลราชธานีอาจจะกลายเป็นเหมือนกรุงเทพ หรือ เมืองเชียงใหม่ ที่มีสนามบินตั้งอยู่กลางเมืองและทำให้พื้นที่รอบข้างไม่สามารถใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ในการสร้างอาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ได้เนื่องจากติดกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการสร้างอาคารที่ใกล้กับสนามบิน หรือ สร้างผลกระทบให้กับชาวบ้านมากขึ้นเนื่องจากมีเที่ยวบินเข้าออกสนามบิน ดังกล่าวเพิ่มขึ้นในแต่ละวัน สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่สำคัญที่ยังไม่มีการพูดคุยอย่างจริงจังหรือคิดหาวิธีในการย้ายสนามบินออกจากเมือง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์จากที่ดิน และแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเหมือนดังเมืองต่าง ๆ ในประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่

สุดท้าย การบังคับใช้ผังเมืองมีความล่าช้า ถึงแม้ว่าจะมีการปรับปรุงแล้ว 3 ครั้ง ครั้งแรกคือ การประกาศให้มีผังเมืองใน พ.ศ. 2518 ตามพระราชบัญญัติผังเมืองที่ออกมา ครั้งที่สองคือ ในช่วง พ.ศ. 2547 และครั้งล่าสุด คือ พ.ศ. 2558 แต่สิ่งสำคัญคือ การออกแบบผังเมืองที่เกิดขึ้นนั้น ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดผังเมืองน้อยมาก ถึงแม้ว่า พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 ซึ่งปรับปรุงจาก พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ได้กำหนดให้มีขั้นตอนการรวบรวมความเห็นจากประชาชน แต่สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเมื่อมีการรวบรวมความเห็นไปแล้ว การตัดสินใจการกำหนดเขตการใช้พื้นที่ในผังเมืองนั้นถูกตัดสินโดยข้าราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ทำให้ผังเมืองไม่ได้สะท้อนความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ยกตัวอย่างเช่น เมืองอุบลราชธานีปัญหาหลักอยู่ที่น้ำท่วม แต่ในผังเมืองไม่มีปรากฏเรื่องของน้ำท่วมซึ่งเป็นปัญหาของเมือง เป็นต้น

การล่าช้าของการออกผังเมืองและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการใช้ที่ดิน ผิดประเภท การสร้างบ้านเรือน อาหารธุรกิจลักลอบเข้าไปในเขตป่า หรือ การเปลี่ยนแปลงที่ดิน ซึ่งเคยเป็นพื้นที่รับน้ำไม่ให้น้ำท่วมเมืองให้เป็นย่านธุรกิจส่งผลทำให้ปัญหาน้ำท่วมเป็นปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้และหนักขึ้นทุกที่เมื่อเข้าสู่ฤดูฝน

สรุปผลการศึกษา

นับตั้งแต่การก่อตั้งเมืองอุบลราชธานีในสมัยของพระประทุมวรราชสุริยวงศ์ (ท้าวคำผง) เมื่อร้อยกว่าปีที่ผ่านมา จนกลายมาเป็นจังหวัดอุบลราชธานีหนึ่งในจังหวัดของประเทศไทย ในปัจจุบัน มีลักษณะสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงภายในเมืองอุบลราชธานี กล่าวคือ เมืองอุบลราชธานีกลายเป็นเมืองที่รวมศูนย์อำนาจทางการเมือง การปกครอง การบริหารและการพัฒนา ขณะเดียวกันก็ภายในเมืองได้กลายเป็นพื้นที่รวมศูนย์ปัญหา

ลักษณะของเมืองอุบลราชธานีที่พบได้ในปัจจุบันนี้เกิดขึ้นมาจาก การที่รัฐไทย เป็นรัฐที่มีลักษณะรวมศูนย์อำนาจอย่างมากส่งผลให้การปกครอง การบริหารและการพัฒนา เมืองอุบลราชธานีนั้น ถูกกำหนดลงมาจากส่วนกลาง มากกว่านั้น นโยบายต่าง ๆ ที่ส่วนกลางมีต่อ เมืองอุบลราชธานี มีลักษณะของการตอบสนองต่อเป้าประสงค์และการกิจของรัฐในแต่ละช่วงเวลา โดยให้ความสำคัญกับเรื่องของความมั่นคงของรัฐและการพัฒนาเศรษฐกิจมากกว่าการมีส่วนร่วม ของประชาชน นับตั้งแต่ความพยายามของรัฐสยามที่ต้องผนวกเมืองอุบลราชธานีที่เคยมีอิสระ ในการปกครอง และมีเจ้าเมืองที่ปกครองตนเองให้มาอยู่ใต้อำนาจการปกครองของเจ้าสยาม ในขณะนั้น ผ่านการแต่งตั้งข้าหลวงและข้าราชการจากสยามเข้ามาทำหน้าที่ปกครองเมือง ภายหลังเมืองอุบลราชธานีได้รับการยกระดับให้เป็นมณฑลอุบลราชธานีซึ่งทำหน้าที่ปกครองเมืองต่าง ๆ ที่อยู่รอบข้าง และภายหลัง ใน พ.ศ. 2476 เมืองอุบลราชธานีได้กลายเป็นจังหวัดหนึ่งของสยาม

ในช่วงยุคสงครามเย็น รัฐไทยมีนโยบายในการต่อต้านภัยคอมมิวนิสต์ส่งผลให้มีการเลือก พัฒนาเมืองบางแห่งเพื่อเป็นจุดยุทธศาสตร์ในการป้องกันภัยคอมมิวนิสต์ เมืองอุบลราชธานี ได้รับการเลือกจากรัฐ เนื่องจากภูมิศาสตร์ที่ตั้งที่เหมาะสมที่จะเป็นฐานกำลังสำคัญของกองทัพ ในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ ผลที่ตามมาคือ รัฐให้ความสำคัญในการพัฒนาบริเวณพื้นที่ตัวเมือง อย่างมากโดยเฉพาะการวางโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการเข้ามาตั้งฐานทัพของกองทัพ สหรัฐอเมริกา รวมถึงการขยายตัวของหน่วยงานราชการที่เพิ่มขึ้นอย่างมากภายในตัวเมือง นอกจากนี้การที่รัฐไทยเปิดรับให้มีผู้อพยพชาวลาวและชาวเวียดนามให้เข้ามาอยู่ในเมือง คนเหล่านี้ บางส่วนกลายเป็นแรงงานภายในเมืองในการรองรับการเติบโตโดยเฉพาะการก่อสร้าง และการบริการที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งถูกส่งไปประเทศที่สามหรือรอการเปลี่ยนสัญชาติเป็นคนไทย

ภายหลังยุคสงครามเย็นเป็นต้นมา รัฐมีการส่งเสริมการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตน มีนโยบายในการพัฒนา จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นจุดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและการค้าชายแดนที่สำคัญของประเทศ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อย่างไรก็ตามนโยบายการพัฒนาเมืองอุบลราชธานี หรือการจัดทำผังเมืองรวมอุบล - วารินยังถูกกำหนดลงมาจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มากกว่าที่จะให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และผังเมืองที่เกิดขึ้นตามเจตนารมณ์ ของการกระจายอำนาจ

บรรณานุกรม

- กฤตยภรณ์ ตันติเศรษฐ. (2524). *กระบวนการกลายเป็นสินค้าของประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- กลุ่มงานปกครอง จังหวัดอุบลราชธานี. (2558). *ขอรับการอุดหนุนเงินงบประมาณตามโครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ตามพันธกิจของจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปีงบประมาณ 2549*. อุบลราชธานี: กลุ่มงานปกครอง จังหวัดอุบลราชธานี. (อัสสเน).
- กุลดา เกษบุญชู-มิต. (2552). *วิวัฒนาการรัฐอังกฤษ ฝรั่งเศส ในกระแสเศรษฐกิจโลก จากระบบฟิวดัลถึงการปฏิวัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขจิตภัย บุรุษพัฒน์. (2536). *ผู้อพยพลี้ภัย อินโดจีน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรววิทยา.
- จันทรา ณะวัฒนาวงศ์ และคณะ. (2560). *การบริหารจัดการที่ดินชุมชน*. อุบลราชธานี: theFRING-ER'fRIEND.
- จันทรา ณะวัฒนาวงศ์. (2554). *แนวทางและกลไกการแก้ปัญหาของความทับซ้อน/กำกวมระหว่างคนไร้รัฐกับแรงงานต่างด้าวสัญชาติลาว: กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี*. ใน *ชายแดนอีสานกับเพื่อนบ้าน ข้อค้นพบทางวิชาการและนโยบายเชิงนโยบาย กรณีศึกษา กัมพูชา-มองไทย คนไร้รัฐ และเมืองคู่มือ*. อุบลราชธานี: ศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2535). *100 ปี แห่งการปฏิรูประบอบราชการ: วิวัฒนาการของ อำนาจอธิปไตยและอำนาจการเมือง*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงจันทร์ อาภาวัชรธรรม. (2536). *เชียงใหม่: เอกชนระดับภาค*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เต็ม วิภาควิจญ. (2554). *ประวัติศาสตร์อีสาน (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- เทศบาลนครอุบลราชธานี. (2561). *เทศบัญญัติของประมาณรายจ่าย เทศบาลนครอุบลราชธานี พ.ศ. 2561*. สืบค้นจาก <http://www.cityub.go.th/New2017/file/Ordinance%20Legal%20Department/2017/10/2561-1.pdf>
- เทศบาลเมืองเดชอุดม. (2561). *เทศบัญญัติของประมาณรายจ่าย เทศบาลเมืองเดชอุดม พ.ศ. 2561*. สืบค้นจาก https://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwj4sH0y6HpAhX7yTgGHTd9C_0QFjAAegQIAhAB&url=http%3A%2F%2Fwww.detudomcity.go.th%2Flocal-development-plan%2Fcode-of-law%2Fitem%2Fdownload%2F524_20e956e0dad1545a0618551444efd57f&usg=AOvVaw0l2DEvCQ1HVPdQe4ZW-a6u

- เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร. (2561). *เทศบัญญัติของประมาณรายจ่าย เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร พ.ศ. 2561*. สืบค้นจาก <http://phibuncity.go.th/2017/10/16/%e0%b9%80%e0%b8%97%e0%b8%a8%e0%b8%9a%e0%b8%b1%e0%b8%8d%e0%b8%8d%e0%b8%b1%e0%b8%95%e0%b8%b4%e0%b8%87%e0%b8%9a%e0%b8%9b%e0%b8%a3%e0%b8%b0%e0%b8%a1%e0%b8%b2%e0%b8%93%e0%b8%a3%e0%b8%b2%e0%b8%a2%e0%b8%88/>
- เทศบาลเมืองวารินชำราบ. (2561). *เทศบัญญัติของประมาณรายจ่าย เทศบาลเมืองวารินชำราบ พ.ศ. 2561*. สืบค้นจาก <http://www.warincity.go.th/images/pdf/2018-1-18.pdf>
- ธนสวรรค์ เจริญเมือง. (2540). *การปกครองเมืองในสังคมไทย: กรณีเชียงใหม่เจ้าคตวรราช*. เชียงใหม่: โครงการศึกษาการปกครองท้องถิ่น คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____. (2547). *รัฐศาสตร์ที่ยังมีลมหายใจ แนวคิดประชาธิปไตย การเมืองไทยและแผ่นดินแม่* (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คบไฟ.
- _____. (2550). *การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น อีกมิติหนึ่งของอารยธรรมโลก ภาคแรก จากยุคกรีกถึงยุคทุนนิยมตะวันตก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คบไฟ.
- _____. (2551). ดอกไม้ LDC บ้านสระพัง: หนึ่งทศวรรษการกระจายอำนาจของประเทศไทย (พ.ศ. 2540—2550). ใน *ก้าว (ไม้) พันประชาชนนิยมกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น* (น.9-56). กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรส โปรดัก จำกัด.
- _____. (2560). *พลเมืองกับสังคมประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ธนาคารออมสิน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี. (2558). *ทะเบียนนิติบุคคลที่คงอยู่ และทุนจดทะเบียน จำแนกตามประเภทการจดทะเบียน เป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2557*. สืบค้นจาก ubon.old.nso.go.th/ubon/about/flowstat/economy/18.2.xls
- ปฐวี โชติอนันต์. (2561). เหตุผล ความสำเร็จและยุทธวิธีการผนวกเมืองอุบลราชธานีให้กลายเป็น จังหวัดหนึ่งของสยาม ในช่วง (2425-2476). *วารสารการบริหารการปกครอง*, 7(2), 314-355.
- ประหยัด หงส์ทองคำ. (2529). *ปัญหาและแนวทางปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารเทศบาลไทย*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2562). *รถไฟ-รถทัวร์เมืองอุบลเพิ่มเที่ยวรถ รองรับแรงงานกลับทำงานส่วนกลาง*. สืบค้นจาก <https://mgronline.com/local/detail/9620000037080>
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2560). *เมือง-กิน-คน: แฉลงการณ์ว่าด้วยเรื่องนคราภิวัฒน์ การพัฒนาเมือง และสุขภาวะเมืองของไทย*. นนทบุรี: ศูนย์ศึกษามหานครและเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต.
- โพสต์ทูเดย์. (2556). *เปิดเซ็นทรัลอุบลฯสุดคึกคัก*. สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/market/news/214628>
- ภิญญพันธ์ พจนนลาวัณย์. (2558). *กำเนิดประเทศไทย ภายใต้เผด็จการ*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- มรุต วันทนนากร. (2549). *การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง กับ เทศบาลไทย: บทสรุปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในภาพรวม*. กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี้ พับลิชชิง จำกัด.

- วัชร ศรีคำ. (2557). แร่งงานย้ายถิ่นเวียดนามในเขตเทศบาลเมืองอุบล. วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 10(1), 139-162.
- วาสนา ศรีจำปา, และปิ่นวดี ศรีสุพรรณ. (2556). อยู่กับน้ำ: การจัดการปัญหาอุทกภัยของ ชุมชน หาดสวนสุข 1 จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 9(1), 79-96.
- สกลวรรณกร วรวรรณ, ม.จ., และสุนทรพิพิธ, พระยา. (2478). สากลเทศบาล. พระนคร: กระทรวงมหาดไทย.
- สมศรี ชัยวนิชยา และคณะ. (2556) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของเมืองอุบลราชธานี ระหว่าง พ.ศ.2435-2520. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี
- สำนักงานคลัง จังหวัดอุบลราชธานี. (2562). งบประมาณจังหวัด-แผนงาน-กระทรวง-กรม พ.ศ. 2561. อุบลราชธานี: สำนักงานคลัง จังหวัดอุบลราชธานี. (อัดสำเนา).
- สำนักงานสถิติ จังหวัดอุบลราชธานี. (2560). สถานพักแรม ห้องพัก ผู้เยี่ยมเยือน และรายได้จากการ ท่องเที่ยว เป็นรายจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2559. อุบลราชธานี: สำนักงาน สถิติ จังหวัดอุบลราชธานี. (อัดสำเนา).
- _____. (2560). สถิติการขนส่งทางอากาศ พ.ศ. 2558. อุบลราชธานี: สำนักงานสถิติ จังหวัด อุบลราชธานี. (อัดสำเนา).
- _____. (2560). ตารางสถิติทะเบียนนิติบุคคลที่คงอยู่ และทุนจดทะเบียน จำแนกประเภทการ จดทะเบียน เป็นรายอำเภอ พ.ศ.2559. อุบลราชธานี: สำนักงานสถิติ จังหวัดอุบลราชธานี. (อัดสำเนา).
- _____. (2560). สถิติการศึกษา การฝึกอบรม ศาสนา และวัฒนธรรมถึงสถิติสื่อมวลชน. อุบลราชธานี: สำนักงานสถิติ จังหวัดอุบลราชธานี. (อัดสำเนา).
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี. (2554). จำนวนสถานพยาบาล คลินิกเอกชน ในจังหวัดอุบลราชธานีแยกตามลักษณะสถานพยาบาล ปี 2554. สืบค้นจาก http://www.phoubon.in.th/data/data_all56/clinic.pdf
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดอุบลราชธานี. (2560). สรุปความเคลื่อนไหวการลงทุนอุตสาหกรรม จังหวัดอุบลราชธานี. สืบค้นจาก <http://www.industry.go.th/ubonratchathani/index.php/activityreport/2559/22124-7-2559/file>
- อริสา จันทบุญทา, และจิรัฐ เจนพิงพร. (2561). ความเป็นเมืองและนโยบายเชิงนโยบายของไทย. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/ArticleAndResearch/FAQ/FAQ_128.pdf
- Armstrong, Warwick. (1985). *Theatres of accumulation: studies in Asia and Latin American urbanization*. London: Methuen.
- Dahl, Robert A. (1961). *Who governs?: democracy and power in an American city*. New Haven. Conn.: Yale University Press.

- Duncan, S. and Goodwin, M. (1988). *The Local State and Uneven Development*. Cambridge: Polity Press.
- McCargo, Duncan. (2002). Security, development and participation in Thailand: alternative currencies of legitimacy. *Contemporary South - East Asia*, 24(1).
- Rajchagool, Chaiyan. (1994). *The rise and fall of the Thai absolute monarchy: foundations of the modern Thai state from feudalism to peripheral capitalism*. Bangkok: White Lotus.